

Између два броја

Октобар, Леп месец, као да је лето. Школе се захуктавају, флаш тек схватили да је школа почела још у септембру, а прети нам и епидемија свињског грипа.

Покушавам да издвојим нешто лепо што нам се дешава, али сем гласмана на Светско првенство у фудбалу не налазим ништа.

Притиснуле нас све могуће недаће, од сталне неизвесности за посао, преко реформе пензионог система до беспарнице и, на крају, све зачињено са ММФ-ом. Све што се дешава и што очекујемо да ће да се деси, везано је на неки начин за ММФ. Праве се разне калкулације и комбинације, у чему смо прваци света, како што лакше и боље заварати ММФ и добити још неки кредит, који ће ко зна ко и ко зна када да врати.

Вероватно ће се наши старији читаоци, који су запамили „друга старо“, сетити да је он то најбоље радио. Али ту су сада његови ученици. Како ће нам бити - видећемо, рекло би се. Онима који у наше име преоварају и задужују земљу, сигурно ништа неће фалити.

Лицемерно је у овако тешком тренутку користити ММФ као изговор за све шта се дешава и иза све оно што смо могли, а нисмо хтели или знали да урадимо.

Синдикат образовања Србије диже жестоко свој глас против таквог начина понашања.

Наша Влада и ресурсни министри су заборавили да имају обавезу да преговарају са репрезентативним синдикатима. Такође, по ко зна који пут, предлог буџета за 2010. годину ради се далеко од очигледне синдикалне јавности. Нама ће се само доставити предлог *по готле*, када то већ буде одобрио ММФ.

Да рашчистимо једну ствар. ММФ је банкар који даје кредите и води рачуна да се ти кредити врате. Због тога их зајимца да прималац кредита буде у могућности да кредит врати, па даје разне сугестије како да се прималац понаша.

Али те препоруке нису обавезујуће. Постoji много начина како из кризе може да се иза-

ђе. Реформа јавног сектора, замрзавање плата, реформа пензионог система, смањење броја запослених код буџетских корисника – помажу изласку из кризе, али далеко од тога да ће се само помоћу тих реформи криза превазићи.

Далеко би било ефикасније и корисније за државу да се конатчно позабави јавним напавкама и сивом економијом, па да уместо уштеде од деветак милијарди динара повећа буџетске приходе за стотинак милијарди динара.

Реформа пензионог система је апсолутно неопходна, јер већ сада око 40 одсто потреба пензионог фонда се задовољава из буџета, а број запослених (који плаћају допринос) се опасан приближава броју пензионера. Таква систем је неодржив и за две - три године ће се потпуно рушити, што се већ десило у неким земљама.

Због свега овога дискусију о томе, да ли женама треба повећати старосну границу за одлазак у пензију, или нека остале све по старом, звучи прилично депласирано.

Неки наш паметни политичар изајавио је да жене треба што раније да одлазе у пензију, јер ће тако младе жене имати где да се запосле. Као да се на то упражњено радно место обавезно запошљава опет жена и као да се одласком жена у пензију број пензионера не повећава. Не бих да коментаришем овај проблем, али треба погледати само каква је пракса у већини европских земаља.

Синдикат образовања Србије одржао је седницу Републичког одбора, на којој је забључено да отпремине за доброволјни одлазак из образовног система не могу бити мање од 200 евра по години стажа.

Такође, сматрамо да треба стимулисати оне који испуњавају један од услова за одлазак у пензију да одају уз отпремнину од шест просечних бруто плата запосленог (уместо три). Услов је у оба случаја да се одласком запосленог гаси радно место.

Неки озбиљни разговори о рационализацији броја запослених могу се водити тек ка-

да се утврде ове цене за одлазак. Без тога све је само теорија.

Иначе, Министарство просвете има план да у току следеће две године смањи број запослених за око 5.000, путем доброволног одласка, смањења броја одељења и рационализације мреже школа.

Уколико се тежиште рационализације пребаци на оне који већ испуњавају један од услова за пензионисање, овај процес може релативно брзоболно да се обави.

Синдикат образовања Србије упозорио је Владу Републике Србије, ресурсне министре просвете и финансија да до 15. новембра 2009. године треба да се уговори цена рада за 2010. годину. Та обавеза проистиче из посебних колективних уговора за школе и факултете и уопште нас не занима шта се наша власт договорила са ММФ-ом.

Протоколом, који је потписан 30. јануара 2009. године, дефинисана су два повећања цене рада од два одсто (2%) од априла и шест одсто (6%) од октобра. Наравно, био је то само обичан трик, јер у буџету, који је усвојен 31. децембра 2008. године, није било пара за та повећања. Међутим, према поменутом Протоколу требало је потписници, па и синдикати да се одрекну тражених повећања и да потпишу Анекс протокола. Пошто то није урађено, наш је став да се повећања која нисмо добили третирају као дуг државе према образовању и да држава када изађе из рецесије треба те паре да исплати запосленима.

Председник Синдиката образовања Србије **Бранислав ПАВЛОВИЋ**

За разлику од ресурсних министара,

ми све што је потписано – озбиљно схватамо!

Владин „Магловити план“ рационализације

Петак, 16. октобра 2009. године, одржана је заједничка седница Републичког одбора и Одбора делегатски основних и средњих школа Синдиката образовања Србије. Седници су присуствовале 34 члана Републичког одбора и 27 чланова Одбора делегатности.

Носећа тема је била питање рационализације броја запослених у образовању и заузимање става Синдиката образовања Србије, с тим у вези. Председник РСБ Бранислав Павловић је уводном делу је рекао да је одржан сасстанак између представника Синдиката и Министарства просвете и да је том приликом предочен документ Министарства са планом, који није предат синдикатима. По том плану предвиђено је да у наредне две године, до 2011. Приближно 5.000 запослених оде из образовања. Од тог броја око 4.000 из настава и 1.000 из редова ваннаставног особља. Министарство је на крају школске године (!!!) доставило улупство о рационализацији броја ученика у одељењу и рада са синдикатима на том плану је почео у већини школа у августу, пред сам почетак школске године.

У дискусији су чланови Одбора изнели проблеме у својим школама и срединама, а посебно су колеге из Београда објасниле стање у престојничким установама и коментарисале неодговорну изјаву градоначелника о томе да се одељења у београдским школама неће разбијати, односно да ће град платити те људе, који би, иначе, остали без одељења. Та изјава није у складу са ставом Министарства и са активностима које су вођене између синдиката и Начелништва школске управе у

Београду. На крају дискусије Републички одбор је усвојио Резолуцке који су олмах улупе ни Министарства просвете и финансија.

У вези са утврђивањем цене рада и протоколом за 2010. годину Републички одбор је одлучио да надлежним министарствима олмах улупи захтев за отпочињањем преговора и да Синдикат образовања Србије не одустане од повећања (два и шест одсто) по Протоколу потписаном 30. јануара 2009. године. Наглашено је да без преговора Синдикат неће прихватити никакво замрзавање плата које се пољско наглавује из Владе.

Синдикат образовања Србије је почетком октобра отпочео ажурирања наше базе података о чланству, која се води још од 2001. године. У прошлом броју „Синдикалног пера“ је дато улупство за ажурирање и достављање спискова. На седници је договорено да је обавеза са свих чланова Републичког одбора да нам помогну, тако што ће редовно обавештавати председнице синдикалних органа низација да нам, што је пре могуће, доставе те спискове.

Статутарни одбор Синдиката образовања Србије је размотрио предлог за измену и допуну Статута, који се односио на област избора у Синдикату. На предлог Статутарног одбора Републички одбор је једногласно усвојио предложене измене.

На крају, под текућим питањима, разматран је проблем са одређеним општинским већима Савеза синдиката које припискијау наше председнице да обаве изборе мимо Одлуке СОС о изборима. Поневљено је да се избори морају одржати у складу са нашом одлуком и у

Обавештавамо вас и упозоравамо

Оштоване колегинице и колеге, прошлом броју нашег листа смо објавили текст о ажурирању базе података нашег чланства која се води још из 2001. године. Најавили смо да ћемо свим нашим школама послати спискове са члановима који су попуњававали прикупнице у протеклом периоду и улупство за ажурирање тих спискова, који су у међувремену послати поштом.

Обавештавамо вас и упозоравамо

на вашу обавезу да нам што пре доставите ажурирани НАШЕ спискове као и да ће чланство односно председате прикупнице бити главни критеријум за формирање општинских, окружних и градских одбора образовања на територији.

предвиђеним роковима, али и још једном јасно речено за случај да наши представници буду искључени из рада тих већа, да установе не улупају чланарину на тој територији.

Миродрaг КАМПЕРЛИЋ

Са Председништва РСБ

Седница Председништва Републичког одбора је одржана 29. октобра 2009. године у Београду, на којој је утврђивана стратегија за преговоре о новом протоколу, потом план активности СОС до краја године, па избор нашег представника у Савету за стручно образовање и образовање одраслих, а утврђивани су и предлози СОС за продужење важења ПКУ за студентски стандард у наредне три године.

Председништво је усвојило стратегију преговарања, а Закључке улупило министарствима просвете и финансија. За нашег представника у поменутом Савету изабран је председник Градског одбора образовања Београда Михаило Петровић.

Договорено је да се надлежним министарствима улупи допис за почетак преговора о закључивању ПКУ за студентски стандард и да се министру просвете Жарку Обрадовићу и помоћнику министра Зорану Трнинићу улупи допис за изједначавање коефицијената за све запослене у студентским центрима у Србији.

На крају сасстанка је председник РСБ рекао да је Учили СРПС улупен допис о престанку сарадње због непојлане конкуренције и кршења споразума о сарадњи између три репрезентативна синдиката.

М. К.

Из пера уредника

Из рада Републичког одбора

Број - 109/09
Београд, 19.10.2009.

**МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ
МИНИСТРУ ДР ЖАРКУ ОБРАДОВИЋУ
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
МИНИСТАРКИ ДР ДИДАНИ ДРАГУТИНОВИЋ**

Републички одбор Синдиката образовања Србије на седници одржаној 16. октобра 2009. године, донео је следећу

ОДЛУКУ

На основу члана 18. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика ("Службени гласник РС", број 12/2009 од 13. фебруара 2009. године) и члана 15. Посебног колективног уговора за високо образовање ("Службени гласник РС", број 12/2009 од 13. фебруара 2009. године), захтевамо хитно отпочињање преговора око утврђивања основице за исплату плата запосленима на свим нивоима образовања за 2010. годину.

Подсећамо Вас да сте према ставу 2. Протокола потписаног 30. јануара 2009. године, били дужни да са репрезентативним синдикатима закључите Анекс протокола у случају измена и допуна Закона о буџету Републике Србије за 2009. годину, што из нама непознатих разлога није урађено.

Синдикат образовања Србије се не одриче повећања цене рада од 2% и 6% дефинисаног у тачки 1. Протокола од 30. јануара 2009. године и напредно ће донете одлуку којим методима синдикалне борбе ће се реализовати ова за нас ненаплаћена потраживања.

ПРЕДСЕДНИК

Бранислав Павловић

Број - 111/09
Београд, 20.10.2009.

**УНИЈА СИНДИКАТА
ПРОСВЕТНИХ РАДНИКА СРБИЈЕ
ПРЕДСЕДНИК МР ЛЕОНАРДО ЕРДЕЉИ**

Поштоване колеге,

Иако смо више пута разговарали на тему невојалне конкуренције, Ви и даље настављате да радите у истом стилу. Задњи ваш наступ је трибина у Братњу заказана за 16. октобар 2009. године у Техничкој школи.

Иако у Братњу имате само једну синдикалну организацију у Гимназији, Ви држите промотивну трибину у којој величате ваш синдикат. Ово није први пут да улазите у наше школе и да врло успешно делите колектив.

Чему све то, ако врло добро знате да у Србији има око 30% школа које не припадају ниједном репрезентативном синдикату. Шта ћете то Ви у овом веома озбиљном тренутку понудити нашим члановима сем обичне демагогије и наравно, све то у светлу споразума о сарадњи који су потписали сва три репрезентативна синдиката из образовања.

Због оваквог вашег понашања и деловања нема више смисла за озбиљну сарадњу осим службене, а све ово што радите вратићемо Вам истом мером.

ПРЕДСЕДНИК

Бранислав Павловић

Број - 106/09
Београд, 19.10.2009.

**МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ
МИНИСТРУ ДР ЖАРКУ ОБРАДОВИЋУ
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
МИНИСТАРКИ ДР ДИДАНИ ДРАГУТИНОВИЋ**

Републички одбор Синдиката образовања Србије на седници одржаној 16. октобра 2009. године, разматрао је питање рационализације броја запослених у образовању и усвојио следеће

ЗАКЉУЧКЕ

1) Стимулативне отпремнине запосленима који добровољно одлазе из система образовања, треба да изnose најмање 200 Евра по години стажа;

2) Запосленима који су испунили један од услова за пензију, а чијим одласком из система образовања се гаси једно радно место, треба исплатити отпремнину у висини 6 просечних бруто зарада запосленог или 6 просечних бруто зарада у привреди ако је то поволније за запосленог;

3) Рационализацију броја запослених треба вршити по истим критеријумима на целој територији Републике Србије.

ПРЕДСЕДНИК

Бранислав Павловић

Број - 115/09
Београд, 29.10.2009.

**МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ
МИНИСТРУ ДР ЖАРКУ ОБРАДОВИЋУ
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
МИНИСТАРКИ ДР ДИДАНИ ДРАГУТИНОВИЋ**

Председништво Републичког одбора Синдиката образовања Србије на седници одржаној 29. октобра 2009. године усвојило је следеће

ЗАКЉУЧКЕ

1) Синдикат образовања Србије тражи хитно отпочињање преговора о утврђивању цене рада за 2010. годину, најкасније до 6. новембра 2009. године;

2) Од Министарства просвете тражимо податке о реализацији буџета за образовање за првих 10 месеци ове године

3) Синдикат образовања Србије сматра да је Протокол потписан 30. јануара 2009. године на снази и не одуштаје од повећања цене рада предвиђеним тим протоколом.

Уколико се не постигне договор о нашим захтевима, Синдикат образовања Србије ће почети припреме за штрајк.

ПРЕДСЕДНИК

Бранислав Павловић

Иницијатива без основа

Одговор Уставном суду на иницијативу за оцену уставности и законитости члана 55. Посебног колективног уговора

Форм београдских основних школа и Синдикат радника у просвети Србије су поднели иницијативу за оцену уставности и законитости члана 55. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика ("Службени гласник РС" број 12/09), наводећи да исти члан није у складности са чланом 18. и 19. Закона о раду и чланом 21 Устава РС, којима се утврђује забрана посредне и непосредне дискриминације и чланом 104. страна 2. Закона о раду који прописује да се запосленом гарантује једнака зарада у исти рад који остварује код послодавца.

Поводом поднетих иницијатива Синдикат образовања Србије је улутлио Уставном суду одговор и указао на следеће чињенице којима истиче да наводи у иницијативама ни су основани из следећих разлога:

1. Законом о раду члан 211. прописано је да овлашћени представник синдиката има право на плаћено одсуство ради обављања синдикалне функције, у складу са колективним уговором или споразумом послодавца и синдиката, сразмерно броју чланова синдиката. Ако колективни уговор или споразум није закључен, овлашћени представник синдиката за обављање синдикалне функције има право на 40 плаћених часова рада месечно ако синдикат има најмање 200 чланова и по један час месечно за сваких следећих 100 чланова и на сразмерно мање плаћених часова ако синдикат има мање од 200 чланова. Колективним уговором или споразумом може се утврдити да овлашћени представник синдиката у потпуности буде ослобођен обављања послова за које је закључио уговор о раду. Такође, чланови 212. до 214. одређују у којим случајевима синдикални представник има право на накнаду и то најмање у висини основне зараде, која пада на терет послодавца.

2. Чланом 220. се прописује да се под репрезентативним синдикатом за територију Републике Србије, односно јединице територијалне аутономије или локалне самоуправе, односно за грану, групу, подгрупу или делатност, сматра се синдикат који испуњава услове из члана 218. овог закона и у који је улаћено најмање 10 одсто запослених од укупног броја запослених у грани, групи, подгрупи или делатности, односно на територији одређене територијалне јединице.

3. Чланом 239. је прописано да Синдикат, којем је утврђена репрезентативност у складу с овим законом, има право на колективно преговарање и закључивање колективног уговора на одговарајућем нивоу. Чланом 245. је предвиђено да поседан колективни уговор за грану, групу, подгрупу или делатност закључују репрезентативно удружење послодавца и репрезентативни синдикат основани за грану, групу, подгрупу или делатност.

4. На основу наведених одређби Закона о раду закључен је Поседни колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика ("Службени гласник РС" број 12/09), између Владе Републике Србије, као оснивача, и три репрезентативна синдиката за подручје Републике.

5. Спорним чланом 55. послодавац је дужан да председнику синдикалне организације установе, која припада синдикату потписнику овог уговора, у коју је улаћено више од 50 одсто запослених, за обављање његове функције исплатити увећану месечну плату у висини од 12 одсто (став 1.) и председнику синдикалне организације установе, која припада синдикату потписнику овог уговора, у коју је улаћено мање од 50 одсто запослених, има право на сразмерно увећану месечну плату до 12 одсто (став 2.).

6. Неоновани су наводи подносиоца иницијативе да су представници других синдикалних организација дискриминисани наведеном одређбом зато што се истом не ускраћује право свих синдикалних представника да остваре своје право у складу са чланом 211. Закона о раду на одређени број плаћених часова месечно ради обављања синдикалне функције.

7. Такође, одређивање плаћених часова месечно или исплата еквивалента накнаде не представља директну или индиректну дискриминацију, зато што се ради само о начину одређивања накнаде за обављање синдикалних активности. Одређивање накнаде у висини 12 одсто увећане месечне плате или сразмерно мањи проценат накнаде, еквивалентно је 20 плаћених часова месечно или мањем броју часова месечно, што је у складу са чланом 211. Закона.

8. Одређивање права на начин исплате накнаде (која може бити исказана у плаћеним месечним часовима или у проценту од плате) само за председнике синдикалних организација установа (које припадају репрезентативним синдикатима) који су у складу са чланом 239. Закона имали право на колективно преговарање и закључивање колективног уговора, не може се сматрати дискриминацијом у односу на друге синдикалне представнике репрезентативних синдиката на републичком нивоу, зато што је ово право предвиђено за све који се налазе у истој правној ситуацији, односно припадају репрезентативним синдикатима на републичком нивоу (више од 80 одсто запослених).

Из наведених разлога су неосновани наводи подносиоца Иницијативе да одређивање оваквог начина исплате није у складу са законом и да се због тога стављају привилегиован положај представници само већинских синдиката, зато што се само одређивањем начина остваривања права не може сматрати непосредном или посредном дискриминацијом.

Јован ЈЕРКОВИЋ

Документи

Из правног угла

Одржан Годишњи окрули сто земаља централне и источне Европе

„Образовање у економској кризи“

На округлом столу земаља централне и источне Европе одржаном у Будимпешти 22. и 23. октобра, учествовали су представници синдиката образованих из 15 земаља, чланови Интернационале образовања. Тема је била „Образовање у економској кризи“. Презентацију је испред Интернационале образовања припремио Гунтар Катлакс, који је истакао готово драматичне примере негативних последица кризе на образовање као делатност и запослене у неким

Декларација

Учесници Округлог стола Интернационале образовања за организације чланица из земаља централне и источне Европе, са сасстанка у Будимпешти, одржаног 22. и 23. октобра 2009. године, изјављују:

1. У време када је утицај светске економске кризе посебно тешко погодио регион централне и источне Европе, владе морају задржати висок ниво инвестиција у образовање и уздржати се од било каквог даљег смањења.
2. Поред тога, признавањем да је образовање кључни део решења кризе на дужи рок, а не само оптерећење за јавни буџет, владе треба да задрже образовне могућности за становништво, посебно у областима стручног образовања и обуке;
3. Отпуштање наставника, смањење буџета за образовање и смањење плата, као и затварање школа неприхватљиве су политички избор, и у земљама у којима се спроводе такве мере, оне морају бити заустављене;
4. Одговорност за финансирање образовања не треба да се преноси на општине и локалне самоуправе и/или приватне субјекте, кључно је да буде задржано квалитетно јавно образовање, доступно свима и да цен-

евротским земљама (пример Лего-ние је посебно илустриван). О искуствима из појединих земаља говорили су представници Русије, Украјине и Словачке. Следећа област биле су промене у стручном образовању и финансирању стручног образовања у време кризе. За панел дискусију припремљене су презентације из Мађарске, Србије и Бугарске.

Специјални консултант Интернационале образовања, иначе дугогодишњи преговарач у енглеском синдикату образовања Бери Фосет, припремио је презентацију о преговорима у време кризе, као и организацији и финансирању синдиката. О политици ЕУ у области образовања говорио је Мартин Ремер, генерални секретар ЕПУСЕ, а Моник Фују, заменик генералног секретара ЕИ о стратегији борбе у време кризе.

Скуп је завршен увајањем Декларације.

Б. ВИШНИЋ

трагне и савезне владе носе пуну одговорност за финансирање образовних услуга;

5. Синдикати треба да наставе лобирање код влада на свим нивоима да буде задржана и проширена потражња на образовање, али и треба да задрже улазак у значајне преговоре и дијалог са владама о свим кључним питањима;

6. Синдикати образовања треба да стварају савезе са другим синдикатима, савезима и органи-

зацијама цивилног друштва, да се боре против неприхватљиве владине политике и стратегије у борби против кризе у својим земљама, како и да више сарађују како на националном, тако и међународном нивоу;

7. Снажни, добро организовани и демократски синдикати образовања имају кључну улогу у друштву у заступању образовања и за добробит својих чланова. Њихова улога је пресудна у време кризе када су запослени и услуге у образовању изложени нападима;

8. Синдикати треба да теже развоју и јачању својих преговарачких ресурса, обезбеђујући обуку на свим нивоима, а посебно за локалне преговараче;

9. Интернационала образовања треба да настави да развој гамазацијама чланицама и информацијама о томе како се поједине земље односе према кризи;

10. Интернационала образовања треба да се ангажује у глобалном заступању образовања и истраживања, као инвестиције у будућност а не неуглодни трошкови, са међународним телима, као што су Европска унија, Међународни монетарни фонд, OECD, Светска банка, UNESCO и друге.

Вештине и технике преговарања

Специјални консултант Интернационале образовања Бери Фосет имао је врло запажену презентацију, а ми за наше читаоце, захваљујући залагању колегице **Борке Вишњић**, већ у овом броју објављујемо превод.

Увод

- Преговори и преговарање су конкретна појава у свакодневном животу.

- Ми то чинимо стално са породицом, пријатељима и низом људи и организацијама.

Формално преговарање

- Колективно преговарање је формални и високо развијени облик преговора.

- Оно је веома слично дипломатији.

- Да би оно било успешно, потребне су аналитичке вештине, промишљеност, припрема, вештине презентације, реализам и непристрасност.

- Врха преговора је да се обезбеде резултат што је могуће ближе вашим циљевима.

- Намера људи са којима преговарате је да оспорују резултат што је могуће ближе њиховим циљевима;

- Промисљеност значи одређивање и промену циљева пахљиво и објективно;

- Кључни тестови укључују кредибилитет циљева и онају помоћних доказа;

- Припрема значи да се буде добро обавештен и добро упућен о ономе што тежите да постигнете и како то може да буде оправдано!

- Презентација се односи на то како можете да представите свој случај на један приступачан и убедљив начин послодавцу или влади;

- Покушајте показати како ће ваши циљеви показати и послодавцу/влади, као и вашим члановима;

- Представите ваше захтеве на угодан, логичан, пријатељски и непокљивачки начин;

- Реализам значи да будете свесни од самог почетка да је веома неуверљиво да се постигне сто одсто ваших циљева;

- Испреварани уговор је нормално компромис између супротстављених циљева који су обе стране спремне да прихвате;

- Непристрасност значи да не верујете све сопственој пропаганди.

Вештине и технике

- Покушајте себе да замислите као другу страну у преговорима и размислите како они могу гледати или реаговати на ваше предлоге и аргументе;

- Не постоји један савршен стил преговарања;

- Различити људи преговарају једнако успешно различитим стиловама и начинима;

- Да бисте били успешни ваш индивидуални стил треба да буде онај са којим сте најсигурнији и који се слаже са ваом личношћу;

- Успешни преговарачи су у стању од спиковитих харизматичних забављача до мирних, смиренних и методичних људи;

Процес колективног преговарања

- Колективни преговори су ритуални процес, отмени менуџ, симфонија или роман;

- Постоје различите етапе у низу детаља који су кључни у читавом процесу;

- Презентација којом започиње захтев треба да успостави сцену и да тражи дефинисане параметара за следеће фазе преговора;

- То је стартска веза успостављања случаја и доказа који га подржавају;

- Она не треба да буде сувише дуга или сувише детаљна, јер може да замгли и ослаби слушај;

- Бављење детаљима долази касније;

Почетни одговор

- Следећа фаза је одговор послодавца/влдаде - поново то може да буде стратешки одговор и да се односи на аргументе синдиката;

- То могу да буду контра предлози, понуда за постизање договора и/или давање широк индикација о томе шта могу да понуде;

- Ви треба да пахљиво и помно саслушате тај одговор;

- Направите писану белешку о кључним деловима одговора;

- Прочеитајте и анализирајте језик, тачне речи које су употребљене и њихов „говор тела“;

- Оцените обим до којег било који од њихових контра аргумента доприноси или не доприноси слабењу вашег случаја;

Реплика на одговор

- Не осећајте се обавезани да отворите одмах сем прелиминарно, или да тражите подјашњење, али није неопходно много у овој фази;

- Направите паузу/прекид пленарних заједничких преговора да бисте са вашим колегама размислили њихов одговор детаљније и дубље;

- Мало је вероватно да је први одговор послодавца/влдаде и њихов финални одговор;

- Обично ће они бити спремни да понуде више, посебно ако верују да могуће договор између две стране;

- Размотрите како можете да одговорите и покажите како ваш аргументи и докази који их подржавају нису правилно прихваћени или, на дамо се, озбиљно ослабљени;

- Тражите слабости и неконсистентност у њиховом одговору које можете објективно доказати и искористити;

- Тражите било каква путоказ или индикације о томе како или где они могу постати ближе вашим циљевима;

- По повратку на пленарне преговоре, отворите на њихов одговор – нормално на логичан, чврст, али не увредљив начин;

- Покушајте да покажете спремност да размозитте повољнију и учна прећу понуду - ако је могуће са неким индикацијама које би могле бити прихваћене у општем смислу;

- Немојте експлицитно прегити, сем ако сте сигурни да претње могу бити и оставрене и да ће бити упушене

- Размотрите употребу више општин израза о потенцијално штетним последицама инцијалне пону-

де ако не буде унапређена;

- Представите одговор на завршетку пленарног састања на смешан и уверљив начин, наглашавајући снажне делове вашег случаја;

- Покушајте да избегнете непосредне расправе постајући сувише конфронтирали. Охрабрите их да се направи прекид како би размислили ваше предлоге пахљиво и детаљно;

- Током прекида преиспитajte вашу позицију, идентификујте могуће одговоре послодавца и како ви можете одговорити, али избегавajte да уђете у бескрајан хипотетички лавиринт спекулација;

Завршне фазе

- Трећа пленарна сесија вероватно је кључна сесија;

- Финални или готово финални одговор послодавца/влдаде врло је вероватан ако се преговара озбиљно и конструктивно;

- Немојте без оклишења одбити тај одговор, осим ако је стварно намерно лоша и провокативна понуда

- Поуците се да га размотрите са ваом страном. Ако је намерно лоша и провокативна понуда, одговорите брзо тражећи да оду и да поново размозте своју позицију и врате се на будући састањак са унапређеном понудом;

- Ако је то разумна понуда, размозите која умерена даља унапређења могу бити могућа и одлучите која су питања приоритетна;

- Размотрите без предрасуда /неформално / иза званичних, састањке између малог броја кључних представника обе стране - генерално што мање то је боље, али почните са минимално два;

- Размотрите могућа унапређења кроз успостављање етапа - нешто сада - више касније - завшите оптерећење повишницом плате - наставак преговора о нерешеним питањима док се не постигне договор са којим се могу сасластити обе стране;

- Послодавца/влдада могу да буду неформално спремни да унапреде своју понуду, укључујући ваша страна може да потврди да их може прихватити ако се понуда направи формално. Такве су понуде, устварно, поверљиве - оне се не чине осим ако су прихваћене. Поштите тај протокол преговора или заборавите ту олакшицу за будуће преговоре;

Овера Договора

- Ако постоји прихваћени договор за обе стране, пробите кроз њега заједнички детаљно пре него што завршите пленарну сесију да бисте били сигурни да обе стране имају исто разумевање договора;

- Резимирајте пленарно. Ако је постигнут неформални договор, представници послодавца/влдаде чине понуду јавном и синдикална страна је прихватила;

- Покушајте да у овој фази имате писан договор, како бисте спречили будуће расправе о томе шта је договорено;

Закључите у добрим односима. Запамтите да су колективно преговарање и преговори послодавца/заступника дугоочан процес - околности ће варирати и у различитим временима у будућности ће ићи на руку једној или другој страни.

Одржан Годишњи окрули сто земаља централне и источне Европе

Мере Светске банке и ММФ противне потребама српске просвете (2)

Светска Финансијска криза и образовање

Интернационала образовања је за семинар у Варшави о ГТДП у образовање, у поређењу са утицају кризе на образовање припремила изванредну анализу о утицају светских финансијских институција на положај образовања у земљама региона, посебно Међународног монетарног фонда и Светске банке. Поред општих података, за семинар је припремљена и студија случаја појединих земаља: Пољске и Литваније, објављене у прошлом броју, али и Србије, коју представљамо у овом броју.

Србија

Србија је пост-конфликтно друштво са економијом у опоравку. Земља је политички снажно поддржана *на рго et solita* европске снаге, после ратова и настајка расправа о Косову, Економија се стабилно опоравља од 2001. године са стопом раста од око пет одсто ГДП годишње (Светска банка 2009). Део тог раста је преведен у инве-

Светска Банка у Србији

Шта је Светска банка до сада радила у Србији од 2001. године, када је постала њен члан и шта данас ради у области образовања?

- Пројекат „Унапређење образовања у Србији“ 2002 - 2007.** (вредност 10 милиона \$.) Циљ био је да се помогне Србији да дефинише и почне имплементацију процеса образовних реформи кроз јачање институционалних капацитета, унапређења прикупљања информација и децентрализацију одговорности и финансирања образовања.
 - Резултати (28. јануар 2008):
 - развијен образовни инфраструкциони систем (EIS) – покривао 88 одсто школа 2006;
 - закон о финансирању на локалном нивоу;
 - Учешће Србије у PISA тестовима 2003. и 2006. и TIMSS 2003. и 2007. нема олене постигнућа ученика на крају обавезног образовања;
 - EIS није искористићен за симулирање утицаја финансирања рег сарџа;
 - уведена обавезна израда школских развојних планова (820 школа добиле су средства и припремиле развојне планове);
 - школски одбори и родитељи више укључени у подршку директора и наставницима;
 - наставници спреми на употребу флексибилних и инвентивних метода;
 - формиран завод за надгледање и евалуацију квалитета образовања;
 - дефинисани национални стандарди за обавезно образовање

стиције у образовни сектор, пошто је у 2006. инвестирано 3,5 одсто ГДП у образовање, у поређењу са 3,14 одсто 2001. године (Влада Србије 2001. и 2007.). Па ипак, инвестирање у образовање је још даље од шест одсто циља установљеног у аенди „Образовање за све“. У 2008. години Србија је рангирана на тринаестом месту најнижих плата у Европи за наставнике основне школе, коридорно према Кипроној моћи, Међу тим, однос ученик – наставник у Србији је 1:25, једна од највећих бројки у Европи (EI 2008).

Криза је такош погодила Србију и води ка смањењу ГДП два одсто у 2009. години, а за 2010. годину није предвиђен раста (ММФ, 2009). У мају 2009. године, Србија је уговорила позајмицу од ММФ 2,8 милијарди евра. Услови за ову позаймицу укључују горњу границу владиног фискалног дефицита, који ће делимично бити постигнут кроз замрзавање плата и пензија – и строжији циљ инфлације. Услови

позајмице натерали су српску владу да смањн трошкове у свим јавним секторима, укључујући и образовање.

Светска банка наговара на дугорочне образовне реформе у Србији, сугеришући мере које укључују децентрализацију образовање политике - да би се настанили лакше отпугнати - залаже се за минималну величину одређења од 30 ученика, што би омогућило влади да уштеди скоро 40 одсто буџета за основно образовање (Светска банка 2009). У августу 2009. добили смо извештаје да наставници нису добили плате за јул, што их је натерало да запрете штрајком (SE Times, 2009). Дотађаји се брзо развијају, пошто ММФ управо надгледа земљу у време писања овог извештаја.

Већ је јасно да су правци које предузимају међународне финансијске институције директно противне потреби образовања. Синдикати у Србији. Пошто је јавни сектор принуђен на смањење и од-

вање у математици и матерњем језику;

- одлуке у образовном систему се не доносе на бази података из инфорационог система и Министарство просвете не користи инфраструкциони систем за рационализацију финансирања образовања;
- развијен модел самоевалуације школа;
- унапређен наставни програм у неким основним школама и гимназијама;

- Стручна конференција „Образовање као стратешка инвестиција“** (14. фебруар 2009) Поруча представника Светске банке:
 - Потребно је променити систем финансирања ради унапређења ефикасности образовања, због лоших резултат на PISA тестовима;
 - Увести систем финансирања рег сарџа ради смањења трошкова;
 - Укинути школе које немају довољан број ђака, а трошкове преноса пребацили на локалну самоуправу;

- Ауторски текст Симона Греја, директора Светске банке за Србију:**
 - „У Србији је вишак 11.000 одређења која треба укинути“ - из анализе објављене јуна 2009. Учинити више са мање (Doing more with less);

- Пројекат „Испорука“ унапређења локалних услуга“** (Welkey of Improved Local Services Project)
 - 21. фебруара 2008. усатлашен са ресорним министарствима

стране ММФ и додатно охрабрен од стране Светске банке, то ће се вероватно појавити када влада објави буџет за 2010. годину.“

„Образовање: Цена кризе“, Студија о ефектима позајмица међународних финансијских институција на образовни сектор у централној и источној Европи и централној Азији“

Из свих података прокипази да међународни займови имају велики утицај на трошкове у јавном сектору и да је образовање јасна жртва кризе у земљама региона, као и да криза води до јаке економске деминације над образовањем.

Шта синдикати могу и морају да ураде у оваквој ситуацији?

Међународне организације синдиката образовања спремане су да својим капитетима помогну свим синдикатима образовања у региону да се боље припреме за преговоре са владама и надлежним министарствима, посебно министарствима финансија.

Стратегија синдиката треба да заштити права наставника, затим да ојача наставнике и њихове синдикате и да заступља ставове да је образовање решење кризе, па и да заштити образовање као јавно добро и људско право. Синдикати треба да јачају своје капитетне базе општвених истраживања, како би спремније припремили отоварајуће предлоге. Поред тога, посебну пажњу треба обратити на со-

- 31. децембра 2008. одобрен у Народној скупштини;

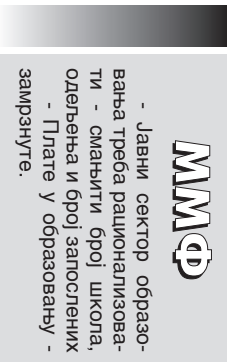
- Вредност пројекта 32 милиона евра;
- Трајање: до 31. 12. 2012.

- Садржај пројекта: Реформа здравства, образовања и социјалне политике;
- Стратешки контекст – децентрализација одговорности за испоруку услуга као кључни елементат у примени владине стратегије за смањење сиромаштва и унапређење људског развоја;

- Полазни став за образовање: Србија се суочава са проблемима у обезбеђивању квалитетног образовања и обезбеђивању вештина и знања младим људима да буду успешни на тржишту рада;
- Образовање је, углавном, одговорност државног нивоа. Локалне владе финансирају образовање са око 15 одсто и имају одређени степен контроле над школама;

- Светска банка подржава децентрализацију у области здравства, образовања и социјалне заштите и јачање локалне администрације;
- Резултат пројекта треба да буде алокација финансирања од државне владе као локалним самоуправама у области здравља и образовања, у складу са Законом о финансирању локалне самоуправе (Службени Гласник РС, број 62/2006); имплементација акредитација, лиценцирања и регулаторних стандарда у школама, подршка развоју квалитета у школама...

цијалне ефекте економске политике и њен утицај на образовање. Оно што синдикати треба да имају у виду приликом преговора са владама је инсистирање на квалитетном образовању, друштвеним циљевима и радним условима. Неповерење према синдикатима треба да се превазиђе и тиме што ће се инсистирати на значају инвестирања у образовање наскрупоу аргументима плата наставника.

- Јавни сектор образовања треба рационализовати - смањити број школа, одређења и број запослених - Плате у образовању - замрзнуте.

Посебно је значајно истаћи да негативне мере (које се односе на кризу), као што је смањење буџета, треба да буду *ad hoc* мере, а не трајне - дугорочно је потребно инвестирати у образовање, а не смањити инвестиције. Предлаже се, такође, да се од влада тражи јасна стратегија изласка из кризе, као и то да образовање треба да буде део решења, и то квалитетно образовање. Наравно, да би се све ово могло остварити, неопходно је истаћи значај социјалног дијалога. Поред стратешких мера, у закључцима семинара наводи се и низ тактичких мера и активности

Уочи избора без сагласности о статусу

Бриселу је 12. и 13. октобра 2009. године одржана седница Паневропског комитета синдиката образовања, који чине по један представник сваке европске земље. Србију представља Бранислав Павловић, председник Синдиката образовања Србије.

Највећи део дневног реда био је посвећен последњим припремама пред изборну скупштину и конференцију европских синдиката образовања, која ће крајем новембра бити одржана у Варшави. Најваљена тема конференције је: „После глобалне кризе – изградимо будућност у Европи кроз јавно улагање у образовање“.

Поред тога, на састанку су поднети извештаји о досадашњем раду ЕИЕ Паневропске структуре и ЕТУСЕ, као аутономне организације коју чине чланице Интернационале образовања на земљама ЕУ. Резултати су импозантни, поготово што је реч о организацији која има статус стварног социјалног партнера у области образовања на европском нивоу.

Као камен спотицања у политици јединства организације синдиката образовања на европском нивоу јесте несатласност о Предлогу новог статута европске регионалне организације, која је део Интернационале образовања.

На исти начин на који је и Европа подељена – земље чланице ЕУ и оне које су ван ЕУ, подељене су до сада биле и организације синди-

цијалне ефекте економске политике и њен утицај на образовање. Оно што синдикати треба да имају у виду приликом преговора са владама је инсистирање на квалитетном образовању, друштвеним циљевима и радним условима. Неповерење према синдикатима треба да се превазиђе и тиме што ће се инсистирати на значају инвестирања у образовање наскрупоу аргументима плата наставника.

Наш министар образовања спреман је на разговоре са синдикатима образовања. Такву спремност треба да има и министарка финансија (или ко год већ бринуо о државним парам). Надамо се да су им предлози разумни и без дугорочних поших последица по образовање. Надамо се и да се неће свести само на предлоге о смањењу броја запослених одређења, школа, инвестиција....

Како ће се прича о „рационализацији“, која се код нас користи као еуфемизам за отпугтање запослених у образовању развијати, видећемо. А како ће се једна *ad hoc* мера, због притиска оних који нам дају кредитне, дугорочно одразити на образовање, то ће видети будуће генерације. Наш задатак је да им не оставимо образовање горе него што заслужују. Но, буду ли нова знања стипенди са још тридесетак другова у одређењу, биће им потребан изузетно добро припремљен, надарен и стрпљив наставник, добро мотивисан и добро плаћен како би тадашњи ученици били боље припремљени за наставак школства и живот него садашњи.

Б. ВИШНИЋ

ката образовања (на ЕТУСЕ и Паневропску структуру). Двојност у раду, некада и преклапање тема и нерационално трошење ресурса, потреба да се заједнички делује у образовању које не познаје такву врсту граница (пример за то је Болоњски процес), довела је до тога да је пре три године закључчено да се припреми нови статут у којем ће се обезбедити јединствено деловање свих синдиката образовања. Око многих предлога су се поведл чланова радне групе, усвојили и представници овог највишег тела, али не и око разумевања аутономије европске организације унутар Интернационале образовања. Аутономија схваћена по европским мерилима подразумева самосталност у избору руководства, финансијама и демократским

процедурама, што овим предлогом није обезбеђено. Руководство Интернационале образовања инсистира на решењу којим генерални секретар ЕИ именује наредоворнију особу за функционисање европске регионалне организације. Понуђени Предлог статута је одбијен (за је гласало 13 чланова Комитета, против 18 и један удуржан). Међу онима који су подржали Предлог су представници највећих синдикалних организација које углављивањем и највеће чланарине имају веома велики број гласова приликом избора на скупштини. Међутим, у овом гласању, где овака земља има један глас, Европа је и даље подељена, што није добро ни за саму организацију, ни за член утицај на европском нивоу.

Б. В.

СОС на седници Паневропског комитета синдиката образовања

Обезбеђивање квалитета високог образовања

У Стокхолму (Шведска) је 24. и 25. септембра одржан састањак Сталног комитета високог образовања и истраживања (HERSC - High Education and Research Standing Committee) који делује у оквиру Интернационале образовања (EI). Састањку је присуствоваало 28 чланова, који представљају синдикате високог образовања и истраживача из 19 земаља.

Састањак је у највећој мери био усмерен на питање обезбеђивања квалитета у оквиру Болонског процеса и на будући програм рада Групе за праћење Болонског процеса (VEUG).

Обезбеђивање квалитета је био један од главних праваца деловања Болонског процеса од самог почетка. У Болонској декларацији (1999) министри образовања 46 европских земаља су се обавезали да створе јединствену Европску област високог образовања (ЕНЕА). У декларацији је истакнут значај унапређења међуевропске сарадње на обезбеђивању квалитета у високом образовању са циљем да се развију упоредиви критеријуми и методологије.

У Берлину (2003) министри су дефинисали да је питање обезбеђивања квалитета у домену одговорности саме академске заједнице. Нагласили су да, доследно са принципом институционалне аутономије, примарна одговорност у обезбеђивању квалитета у високом образовању лежи на свакој појединачној институцији, чиме се обезбеђује основа за стварну одговорност академског система унутар националног система квалитета. Такозвана група Е4 (Европска универзитетска асоцијација - EUA, Европска студентска унија - ESU, Европска асоцијација институција у високом образовању - EURASHE и Европска асоцијација за обезбеђивање квалитета у високом образовању - ENQA) добила је задатак формулише усатлашени пакет стандарда, процедура и смерница за осигурање квалитета.

На министарском састању у Берлину (2005) уведен је документ "Европски стандарди и смернице за обезбеђивање квалитета у Европској области високог образовања" (ESG) који је предložила група Е4. Упркос озбиљних сумњи и примедби из различитих земаља отишло се корак даље и министри су затражили од групе Е4 да оформи Европски регистар агенција за обезбеђивање квалитета.

Марта 2008. основан је Европски регистар обезбеђивања квалитета за високо образовање (EQAR). Агенције за обезбеђивање квалитета морале да испуне критеријуме ESG да би постале чланове ENQA и да би биле уврштене у списак EQAR-а. На тај начин се добила информација о агенцијама које су у

потпуној сагласности са заједничким европским оквиром.

Интернационала образовања је чланица EQAR-а у својству социјалног партнера. Интернационала је номиновала Даге Кеорџ-а, професора колеџа „St Patrick“ у Даблину и дугогодишњег потпредседника ирске федерације универзитетских наставника, за овог представника у Комитету EQAR. Професор Кеорџ је био специјални гост састања HERSC у Стокхолму. Он је у оквиру пленарне седнице одржао предавање о обезбеђивању квалитета у високом образовању, у којем је објаснио систем рада EQAR и указао на главне правце деловања у оквиру Болонског процеса. Затим је др Кеорџ председавао седницом радне групе HERSC за обез-

ОЧЕКИВАЊА

Од EQAR-а се очекује да:

- промовише мобилност студената обезбеђујући нове за повећање међусобног поверења институција високог образовања,
- створи основе да владе различитих земаља одобре да институције високог образовања саме изаберу било коју од агенција за обезбеђивање квалитета са листе EQAR, уколико је то у сагласности са националним прописима,
- обезбеди услове да институције високог образовања могу да ирају између различитих агенција, укључујући те у сагласности са националним прописима.

служе као инструмент за побољшање квалитета агенција и да промовише њихово међусобно поверење.

Из кризе бољим финансирањем

Генерални закрљчак дводневнег округлог стола, који је Интернационала образовања по први пут организовала на тему стручног образовања и обуке био је да је излазак из кризе повезан са улагањем у стручно образовање.

Данаас је више него потребно иницијативу у стручно образовање, као део конструктивног одговора на глобалну економску кризу, а не смањивати могућности обуке младих људи. Потребно је подизање вештина код садашње радне снаге и охрабривање доживотног учења у друштву.

Учесници округлог стола из земаља широм Европе, али и чланови радне групе за стручно образовање из Канаде и Аустралије су изложили драматичан утицај глобалне економске кризе на овај

сектор образовања. Буџетско смањење финансија, већа приватизација и узнемирујући трендови повећаног повременог запосљавања, наставника са непуним радним временом део су брита свих европских земаља.

Насупрот томе, у дискусији је истакинуто да стручно образовање и обука владе треба да посматрају као кључни део економског решења у односу на додатне обуке и вештине потребне радној снази за будућност.

У Европи постоји велика разноврност и дефиниција и обезбеђивања стручног образовања и обуке, па су наведени озбиљни проблеми са којима се суочавају наставници и синдикати. Неопходно је унапредити статус наставника у стручном образовању, дости-

Плате наставника у Европи (5)

Изненађујуће је да неке нове земље чланице ЕУ стоје боље у односу на ниво плата изражен према ППС. На пример, Чешка има виши ниво плата наставника на крају каријере него Финска, Италија и Шведска. Такође, значајно је да наставници почетнице у Србији и Турској примaju исте плате када се узме у обзир куповна снага, као и њихове колеге у Португалу.

Упоредљујући наставничке плате са другим економским индикаторима, уочава се да је у већини земаља БДП по глави становника виши од почетничких плата наставника, али нижи од плата наставника на крају радне каријере. Земље у којима су плате наставника пред пензију готово двапут више од БДП по глави становника су Естонија, Португал, Чешка, Шпанија, Немачка и Холандија.

Када је реч о разликама у платама по полу, већина испитаника је истагла да су званичне плате неутралне према полу. Ипак, један број земаља је навео разлику у платама по полу, од 3,5 до 18 одсто.

Приватизација или промене у институционалном статусу школа нису се показали као одлучујући фактори у детерминисању радних услова наставника. Удео приватних основних школа у Данској, В. Британији и на Кипру је испод 20 одсто; само Шпанија, Мајота и Холандија имају највиши ниво, али те земље не наводе нижи ниво или погоршање радних услова за наставнике. Међу тим земаљама само Холандија наводи велике разлике у платама и највећи јаз у платама по полу.

Запошљавање наставника са непуним радним временом и за ниже и више разреде основне школе показује сличне карактеристике. Њихов удео је у већини земаља испод петине. Изузетак су Летонија и Исланд, где је удео непуног радног времена 30, односно 25 одсто. У Аустрији и Белгији је посебно висок удео жена које раде са непуним радним временом у вишим разредима основне школе, чак четвртина.

Као главни проблем наведени су недостатак наставника: половина свих државних школа се суочава са тим проблемом; у неким предлетима чак 70 одсто испитаника наводе недостатак наставника. То је генерално последица нижих плата и мање атрактивних радних услова у поређењу са другим професионалним групама са истим, упоредивим или чак нижим квали-

фи паритет у статусу стручног образовања и традиционално академских квалификација, охрабрити владе да преузму одговорност за сектор стручног образовања у односу на његов шири друштвени и економски значај.

За округли сто су припремљена занимљива излагања - о општим тендовима стручног образовања у Европи у последњих неколико деценија говорио је Хујберт Ертлин са Оксфорда, а заменик директора за образовање ОЕСД говорио је о политици те организације у стручном образовању. Искуства из Холандије, Мађарске, Француске, Аустралије и Канаде допринела су да се слика о разноврсности овог значајног сектора образовања употпуни.

Б. ВИШНИЋ

фикацијама. Демографске промене као разлог недостатка наставника наводе се у Холандији, Данској и Литванији, где је висок удео наставника близу времена за пензионисање. Насупрот томе, на Исланду је раст популације који је повећао потребу за квалификованим наставницима разлог за њихов недостатак. Миграција као разлог наводи се из Грузије, Летоније, Литваније и Пољске.

Компаративна студија о платама наставника у Европи (заједнички истраживачки пројекат Интернационале образовања и ЕТУСЕ), септембар 2008.

Препримиле:
Bela Galgocsi и **Vera Glassner**
(Превод са енглеског:
Борка Вишњић)

Издавач: СИНДИКАТ ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ, Дечанска 14, 11000 Београд ● Главни уредник: БРАНИСЛАВ ГЛАВЛОВИЋ ● Уредник: САША ЛУКОВИЋ ● Редакцијски колеџиум: БОРКА ВИШНИЋ и МИОДРАГ КАМПЕРЕЛИЋ ● Телефон: (011) 32-33-229 ● Тираж: 4000 ● www.sind-obr.org.rs ● E-mail: obrazovanje@sindikat.rs ● Графика припрема: ДИМИТРИЈЕ ГЛАВЛОВИЋ ● Штампа: СИПНЕТА - Београд

СIP - каталогизација у публикацији Народна библиотека Србије Београд - Синдикално перо ISSN 1451-7574 COBISS.SR-ID 120073740

Стални комитет за високо образовање Интернационале образовања

Округли сто о стручном образовању